

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Barnehagelærer

Høst 2021

Åpen/ Konfidensiell

Forfatter(e): Live Brøvig Grundetjern

Live Brøvig Grundetjern

.....
signatur forfatter (e)

Kandidatnummer(e): 1305

Veileder(e): Kristin Fuglenes

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: utfordringer knyttet til mangfold i barnehagen

Engelsk tittel: Challenges related to diversity in kindergarten

Emneord: Mangfold, utfordringer

Side tall: 26

+

Vedlegg/annet: 2

Stavanger, 03.01.2022

.....
dato/år

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven tar utgangspunkt i problemstillingen: «*I hvilke situasjoner opplever barnehagelærere at det er utfordrende å fremme mangfold i barnehagen?*» Gjennom den kvalitative metoden intervju har jeg samlet inn data. Mine funn er drøftet opp mot relevant teori og lovverk. Jeg fant at barnehagelærere unngår aktiviteter knyttet til religiøse høytider for å unngå utfordrende situasjoner. Mine funn viser også det kan oppstå utfordrende situasjoner i lek med barn med en funksjonsnedsettelse, der barnet ikke blir invitert med. Jeg fant også at ansattes holdninger i forhold til kjønnsidentitet og lek kan være utfordrende. Er det barnehagens oppgave å markere pride? Barnehagelærere opplever utfordrende diskusjoner i personalgruppa rundt dette temaet. Barnehagelærere må være bevisst sine holdninger, arbeide aktivt etter rammeplanenes retningslinjer og jobbe for et godt foreldresamarbeid i arbeidet med mangfold. Bevissthet rundt dette vil føre til at barnehagelærere vil kunne møte utfordrende situasjoner knyttet til mangfold på en god måte ovenfor både barna, foreldre og personalet.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.2 Problemstilling	4
1.3 Disponering av oppgaven	5
2.0 Teori.....	5
2.1 Styringsdokumenter i barnehagen	5
2.2 Mangfold, kultur og religion	7
2.4 Funksjonsnivå.....	8
2.5 Kjønnssidentitet og pride	9
2.6 Foreldresamarbeid	11
3.0 Metode	12
3.1 Intervju som metode	12
3.2 Informantene	13
4.0 Analyse av mine funn	14
4.1 utfordringer knyttet til ulike kulturer og religioner.....	14
4.1.1 utfordringer rundt markering av religiøse høytider i barnehagen	14
4.2 utfordringer knyttet til ulikt funksjonsnivå	16
4.2.1 Mindre attraktiv som lekekamerat.....	16
4.3 utfordringer knyttet til kjønnssidentitet og markering av pride	17
4.3.1 Bevisstgjøring av språk og holdninger hos de ansatte	17
4.3.2 utfordringer rundt markering av pride	18
5.0 Drøfting	19
5.1 Markering av religiøse høytider	19
5.2 Mindre attraktiv som lekekamerat.....	20
5.3 Kjønnsforskjeller, språk og holdninger	22
5.4 Markering av pride i barnehagen.....	23
6.0 Avslutning	24
Litteraturliste.....	26
Vedlegg nr. 1	28
Vedlegg nr. 2	30

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Jeg er personlig veldig engasjert i temaet mangfold og inkludering. Jeg brenner for at alle mennesker skal bli sett, anerkjent og respektert for den de er. Uansett om vi er ulike er alle like mye verdt. Jeg har arbeidserfaring med både unge og eldre som har ulike funksjonsnedsettelse og kommer fra ulike kulturer. Jeg har opplevd at folk både ser ned på og snakker nedsettende om barn og voksne som er annerledes. I min studietid har jeg opplevde at det uttales både i forelesninger og i praksis at mangfold er en selvfølgelig og integrert del av barnehagen. Jeg ønsker å få klarhet i hva som menes med mangfold i barnehagen og undersøke om det alltid er så enkelt å bruke mangfold som en ressurs i barnehagens hverdag. Jeg skal vil undersøke om barnehagelærere opplever utfordrende situasjoner knyttet til mangfold som en ressurs. Da jeg hadde siste praksisperiode i høst, opplevde jeg opphetede diskusjoner på personalrommet om barnehagen skulle markere pride i barnehagen i eller ikke. Samme tema ble diskutert blant medstudenter som også var i praksis. Her var det ulike og sterke meninger som ble frontet. Nå har jeg mulighet til å få mer kunnskap om håndtering av mangfold i barnehagen, og undersøke hvordan barnehagelærere forholder seg til en eventuell markering av pride i barnehagen.

1.2 Problemstilling

Det er mange aspekter rundt mangfold i barnehagen man kan velge å vie oppmerksomhet. I denne oppgaven har jeg valgt å sette søkelys på å bli bevisst hvilke situasjoner det kan oppleves utfordrende å håndtere mangfold som en ressurs i praksis. Dette fordi hvis barnehagelærere er bevisst hvilke utfordringer de kan møte, har de mulighet til å forberede seg og vil dermed møte utfordringene på en bedre måte. Problemstillingen min lyder slik: **«I hvilke situasjoner opplever barnehagelærere at det er utfordrende å fremme mangfold i barnehagen?»**

1.3 Disponering av oppgaven

Jeg har avgrenset oppgaven til å ta for seg mangfold knyttet til tre temaer i barnehagen. Det første temaet er ulike kulturer og religioner i barnehagen. Det andre temaet jeg vil ta opp er mangfold knyttet til barn med funksjonsnedsettelse. Det tredje temaet er kjønnsidentitet og pride. I teoridelen gjør jeg rede for relevant teori som jeg kan belyse problemstillingen ut ifra. Jeg starter med å gjøre rede for viktige styringsdokumenter. Lov om barnehage og Rammeplanen er grunnleggende styringsdokumenter for barnehagelærere og alle ansatte i barnehager i Norge. Videre gjør jeg rede for betydningen av sentrale begrep som mangfold, funksjonsnedsettelse og kjønnsidentitet og pride. En annen grunnstein i barnehagen er bevissthet rundt og vilje til foreldresamarbeid til det beste for barnet. Derfor har jeg også trukket inn foreldresamarbeid i denne oppgaven. Hoveddelen av teorien er hentet fra Larsen & Slåtten (2019).

Etter begrepsavklaringer og teoridel gjør jeg rede for intervju som metode. Transkribering av intervjuene førte til at jeg kunne sammenligne svar og presentere funn. Jeg har valgt å presentere mine funn systematisk sortert inn under de tre temaene jeg tar for meg; kultur og religioner, barn med funksjonshemming og kjønnsidentitet og pride. Videre i oppgaven drøfter jeg mine funn opp mot styringsdokumentene og teorien jeg har presentert. Oppgaven avsluttes med en oppsummering av refleksjoner rundt hvilke situasjoner som kan være utfordrende for barnehagelærere med tanke på å fremme mangfold i en barnehage. Jeg drøfter med utgangspunkt i teorien hvordan barnehagelærere best kan møte disse utfordrende situasjonene.

2.0 Teori

2.1 Styringsdokumenter i barnehagen

I Lov om barnehage står det om barnehagens formål og innhold at «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og

danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettigheten» (Barnehageloven, 2006, § 1). Videre står det i første paragraf «Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering» (Barnehageloven, 2006, § 1). Det er med andre ord helt klart hvilke verdier de ansatte i barnehagen skal bidra til at barna sosialiseres inn i.

Om mangfold står det i Rammeplanen at barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å både synliggjøre, verdsette og fremme mangfold. Det finnes mange ulike måter å leve og tenke på, og det skal barna få oppleve i praksis. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal legge til rett for å fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller i hverandres liv. «Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. (.....) Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11.). Som det står i Rammeplanen er det lovpålagt at barnehagen skal bidra til å fremme både ulike kulturer, mangfold og fellesskapet i barnehagen. Videre står det: «Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet. (.....) Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 12). Her vektlegges de ansattes holdninger som et viktig element for at barn skal oppleve likestilling i barnehagens hverdag.

2.2 Mangfold, kultur og religion

Et flerkulturelt samfunn består av ulike grupper som har ulike kulturer i et samfunn (Larsen & Slåtten, 2019, s. 117). Larsen & Slåtten beskriver begrepet mangfold veldig konkret: «Mangfold er heterogenitet - det motsatte av homogenitet» (Larsen & Slåtten, 2019, s. 60). Begrepet peker mot variasjon og forskjellighet hos mennesker. Eksempler på disse forskjellene er sosial klasse, kultur, religion, kjønn, seksuell orientering og funksjonsnivå (Larsen & Slåtten, 2019, S.50). «Mangfold handler om retten til å møte andre mennesker som den man er, uten å møte diskriminering. Å anerkjenne mangfold er å verdsette mangfold som et bidrag til et bedre og rikere samfunn for alle. Å respektere mangfold, er å se andre som lik seg selv, med like rettigheter. Å akseptere mangfold er å tolerere det som er annerledes» (Oslo kommune, 2021).

Et religiøst mangfold innebærer både at ulike religioner er representert og at mange mennesker ikke er religiøse i samme samfunn. (Larsen & Slåtten, 2019, s. 52). Norge er et flerkulturelt land. I 2021 bor det over 800 000 innvandrere i Norge. Det vil si at den norske barnehagen er flerkulturell. Andel minoritetsspråklige barn i barnehage er i snitt 19,3 % ifølge statistisk sentralbyrå (Statistisk sentralbyrå, 2021). Alle barn trenger identitetsbekreftelse og anerkjennelse på at noe som betyr mye for dem blir verdsatt. Ved å få bekreftelse øker selvfølelsen til barnet og det vil føre en tilhørighet i barnegruppen (Høigård, 2019, s. 146). I temaheftet om språklig og kulturelt mangfold» står det om den flerkulturelle barnehage. De ansatte må se ulikhetene til både personalet og barna som en «normaltilstand», og bidra til at mangfold blir en naturlig del av barnehagehverdagen. Personalet skal også ivareta retten til barna og være annerledes. Det bør også være naturlig å tilrettelegge for barn med minoritetsbakgrunn. Om alt dette blir naturlig i barnehagen blir det ikke skiller i barnehagen med vi og dem, men det blir et fint flerkulturelt felleskap i barnehagen (Gjervand, 2006, s. 7-8).

Rammeplanen sier det er de ansattes ansvar å formidle kunnskap om ulike religioner til barna som går i barnehagen: «Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 35). Kong Harald holdt

1. september 2016 en tale på kongeparets hagefest. Her er et lite utdrag av talen: «Nordmenn er jenter som er glad i jenter, gutter som er glad i gutter, og jenter og gutter som er glad i hverandre. Nordmenn tror på Gud, Allah, altet og ingenting. Nordmenn liker Grieg og Kygo, Hellbillies og Kari Bremnes. Med andre ord: Norge er dere. Norge er oss» (Det norske kongehus, 2016). Kong Harald stadfester at Norge er blitt et mangfoldig land på mange ulike områder.

Gjervand hevder at mangfold i barnehagen oppleves av de ansatte ikke bare som en ressurs, men også et problem. Det snakkes om utfordringer om anderledesheter som kan skape hindre for barnehagens arbeid. Det vises til problemer med det religiøse mangfold som underkommuniseres eller blir ignorert i barnehagens hverdag. Dermed utgjør barn, foreldre og personalet som har norsk majoritetsbakgrunn vi-felleskapet i barnehagen. Gjervand skiver også at man må møte utfordringer innen mangfold og tåle at ikke det er så enkelt (Gjervand, 2006, s. 11). Det er ingen løsning å gjemme disse utfordringene under teppet.

2.4 Funksjonsnivå

Larsen & Slåtten forklarer at funksjonsnivå «handler om evnen og muligheten en person har til å fungere i sine omgivelser» (Larsen & Slåtten, 2019, s. 53). Nedsatt funksjonsevne innebærer skade på eller tap av kroppsdel eller i en psykologisk, fysisk eller biologisk funksjon. Mangfold handler blant annet om at vi mennesker har varierende funksjonsevne. Boysen påpeker at funksjonshemming kan være så mye. To barn med samme diagnose er allikevel to helt ulike mennesker, akkurat som alle andre mennesker. Barn med ulike funksjonshemninger kan i likhet med andre barn også lære og utvikle seg. De med funksjonshemninger trenger ofte bare litt ekstra hjelp, veiledning av personer som er både utholdende og positive (Boysen, 1995, s. 11-13). Det snakkes ofte om integrering av mennesker med funksjonshemninger. Å integrere mennesker med funksjonshemninger betyr å tilrettelegge for at de skal få lov til å leve sitt liv i trygge omgivelser. De skal ha samme rettigheter som alle andre (Boysen, 1995, s. 24).

Man kan ha mange ulike måter å reagere på da vi møter barn med funksjonshemninger. Noen kan reagere med «Oi stakkars, du må være i rullestol hele livet», imens en annen kan si «Så heldig du er som kan vokse opp i Norge med det beste hjelpeapparatet». De vanligste

reaksjonene er som oftest de to ytterpunktene, å enten ignorere det helt, eller vise overdreven oppmerksomhet fordi man ikke vet hvordan man skal reagere. Det er viktig man ikke møter ytterpunktene, men heller prøve å gjøre det så normalt som mulig (Mørland, 2008, s. 9). Mange barnehager er opptatt av å synliggjøre og forklare funksjonshemningene i gjerne en samling med alle barna. Mange ganger er ikke dette nødvendig da dette vil skape enda større fokus på funksjonsnedsettelsen til barnet. Som barnehagelærer er holdningene og relasjonene vi har helt avgjørende for arbeidet med barn med ulike funksjonsnedsettelser. Alle barnehagelærere må ha relasjonskompetansen, som er en viktig del av den faglige kompetansen (Røkenes og Hanssen, 2006, sitert i Mørland, 2008, s. 36). I Rammeplanen uttrykkes relasjonskompetansen slik: «En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning» (Rammeplanen, 2006: 25, sitert i Mørland 2008).

Å respektere forskjellighet er en del av barnehagens verdigrunnlag. Alle barn skal møtes med verdighet, og den enkelte er en selvfølgelig del av barnegruppen. «På den andre siden trengs det ofte noen merkelapper for å synliggjøre behov, muligheter og rettigheter som enkelte barn og familier har. Da kan det være viktig å identifisere vansker mens barna er små for å kunne sette inn faglig hjelp og støtte på et tidlig stadium» (Mørland, 2008, s.8).

2.5 Kjønnsideidentitet og pride

I dagens samfunn som er preget av mangfold er det viktig å arbeide med likestilling. Det samme er slått fast i Rammeplanen for barnehagen står det at barnehagen skal fremme likeverd og likestilling. Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsideidentitet og kjønnsuttrykk (Kunnskapsdepartementet, 2017 s. 12). Vi må ikke bare tenke kjønn, men tenke begrepet i utvidet forstand. Larsen & Slåtten fremhever det samme. Alle mennesker skal behandles likeverdig uavhengig av kjønn, seksuell orientering, hudfarge eller religion (Larsen & Slåtten, 2019, s. 54).

I 2021 lanserte Kunnskapsdepartementet et nytt støttedokument med tilhørende film. Dette støttematerielle i rammeplanen har fokus på kjønn og likestilling i barnehagen. Målet om at begge kjønn skal ha like muligheter betyr ikke at jenter og gutter skal bli like. Det handler heller om å gi alle barn i barnehagen flere muligheter, og kjønn skal ikke begrense dem. Filmen i dette støttematerialet fokuserer på at personalet må kunne gå i seg selv å se på sine egne verdier og holdninger. Dette påvirker hvordan man kan fremme likeverd og likestilling. Vi har vokst opp med forventninger til kjønn som for eksempel guttene har blå matboks med Batman og jentene har rosa matboks med prinsesser på. Dette kan være holdninger som er vanskelig å bryte. Det er viktig som barnehagelærere at vi ikke begrenser barna på grunn av kjønn. Det å for eksempel være bevisst på farger og måten man snakker rundt dette er en fin plass å starte (Kunnskapsdepartementet, 2021).

Forskning viser at ansatte i barnehagen møter jenter og gutters lek på forskjellig måte. De ansatte responderer også ulikt ut fra kjønn. Det er ønskelig med flere menn ansatt i barnehagen. Det anses som viktig for kjønnslikestilling. Likestilling i barnehagen betyr ikke at gutter og jenter må være helt like eller bli behandlet helt likt. Like muligheter innebærer at vi må tilpasse oss de ulike behovene til kjønnene å behandle til det sitt beste, noe som hvortil også gjelder å behandle ulikt. Derfor må barnehagen heller ikke være helt kjønnsnøytral. Dette kan påvirke barna til det negative og det kan oppstå forvirring. Allikevel er det en god ting å oppfordre og utfordre barna til å leke med noe de nødvendigvis ikke alltid leker med. Mange gutter har behov for å komme inn i lek med mer omsorg og intimitet. Jenter har ofte behov for å bli mer tydelige i sine ønsker og behov. Det er blitt mer og mer vanlig å fokusere på likestilling i barnehager og enkelte barnehager har delt opp barnegrupper etter rent kjønn. Her får jentene for eksempel tildelt puter til putekrig og guttene utdelt kjøkkenutstyr. Det er positivt å bevege seg vekk fra de typiske kjønnsrollene og utfordre barnegruppen på denne måten. Det vi heller bør fokusere på istedenfor kjønn, er interesser og behovet barnet har. Det er viktig at dette ikke jobbes kun med en liten periode, men det blir en del av hverdagen over tid (Larsen & Slåtten, 2019, s. 73-74).

Pride er et begrep som brukes i samfunnsdebatten i Norge i dag. «LBHT er en samlebetegnelse for seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter og knyttes både til seksuell orientering og kjønnsidentitet» (Larsen & Slåtten, 2019, s. 171). Pride betyr opprinnelig stolthet. Den 27 juni

1969 ble homoikonet Judy Garland begravet. Denne kvelden samlet homofile, lesbiske, transer og andre seg som en hyllest til Judy og LBHT miljøet. Politiet kom for å stoppe feiringen. De homofile kjempet for første gang imot politiet for rettighetene sine. Dette ble starten på den moderne homofili kampen verden over (Trettebergstuen & Nylund, 2017, s. 283).

Det er stadig flere barn i barnehagen som bor sammen med foreldre av samme kjønn. Pr. 1. januar 2019 var det registrert totalt 1 305 barn i alderen 0-17 år som bor med likekjønnede foreldre. Disse tallene bare en liten del av barn som har likekjønnede foreldre fordi disse tallene gjelder kun felles barn og biologiske-/særkullsbarn som er registrert bosatt på samme adresse som de likekjønnede foreldrene. Barn som er registrert bosatt med den andre av de biologiske foreldrene og bor hos et likekjønnet par for eksempel annen hver uke, er ikke tatt med i denne oversikten (Statistisk sentralbyrå, 2021). Barnehagelærere møter i barnehagen barn som lever i ulike familieformer. Kunnskap om LHBT personers familier er viktig. Når barnehagelærere møter disse familiene, må de være bevist egne holdninger. Barnehagelærere skal vise toleranse og respekt. Barnehagelæreren må alltid stille åpne spørsmål hvis han/hun ikke kjenner barnets familie. På denne måten kan barnet selv fortelle om sin familie (Larsen & Slåtten, 2019, s. 172).

2.6 Foreldresamarbeid

Et godt samarbeid mellom de ansatte i barnehagen og barnas foreldre er med på å utgjøre helheten i barnets liv og har stor påvirkning på oppveksten. Barnet i barnehagen kan ense foreldrenes tillitt og trivsel til barnehagelærerne og det påvirker barnet på godt og vondt (Drugli & Onsjøen, 2010, s. 11, sitert i Glaser, 2018, s.23-24). Trivselen, utviklingen og læringen til barnet er knyttet opp til samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene. Er samarbeidet godt, vil dette påvirke barnet positivt. Det er derfor viktig å bygge gode relasjoner. Ved oppstart i barnehagen må barnehagelæreren sørge for en avklaring på hva begge parter forventer. Jo tettere samarbeid mellom barnehagen og foreldrene, jo bedre blir kvaliteten (Glaser, 2018, s. 69-70). Et annet mål med foreldresamarbeidet er at man skal bekrefte foreldrenes betydning for barnets utvikling. Ved å gjøre dette styrkes både båndet på samarbeidet barnehagen- foreldrene, men også foreldrenes psykiske helse og skaper selvillit hos foreldrene til nye utfordringer. Et godt foreldresamarbeid er positivt på barnets sosialiseringprosess. Barnehagen må jobbe for at barnet ikke kommer i konflikt mellom hjemmet og barnehagen. Barnet tar med seg sine

erfaringer fra hjemmet og over i barnehagen. Blir kontrastene for store kan det oppstå konflikter. Klarer foreldre og barnehagen samarbeide vil foreldrene få større innflytelse inn i barnehagen og være med på å påvirke identiteten og fremtiden til barnet. Når barnet opplever sammenhengen mellom hjemmet og barnehagen får barnet integrasjonskompetanse (Glaser, 2018, s. 72).

3.0 Metode

3.1 Intervju som metode

Metode forteller oss hvordan vi bør gå til frem for å skaffe ny kunnskap. Man velger den metoden man mener er best egnet for å belyse problemstillingen man har valgt (Dalland, 2016, s. 51). Jeg har valgt å benytte kvalitativ metode for å få tilgang på informasjon som barnehagelærere har erfart i hverdagen i barnehagen. Kvalitativ metode blir brukt for å fange opp ulike meninger og opplevelser som man ikke kan måle ved ulike statistikker. Noen kjennetegn på kvalitativ metode er: følsomhet at man får frem best mulig gjengivelse, at man går i dybden av temaet, får frem det som er spesielt, at man har direkte kontakt med temaet, det blir en helhet, det blir fortalt på en forståelsesfull måte, forskeren erkjenner påvirkning og delaktighet og det er et «jeg-du forhold» (Dalland, 2020, s. 54-55). Intervju er en kvalitativ metode å samle informasjon på. Intervju handler om å kunne ha en samtale med alle slags ulike mennesker. Du trenger ikke alltid være enig i intervju objektets meninger, men du må raskt forstå situasjonen til den du intervju person og ta vare på det som blir sagt. Før du starter intervjuet er det viktig å informere intervju personene dine om informert samtykke, anonymitet og taushetsplikt (Dalland, 2020, s. 65-68).

Når du bruker intervjuguide, setter du opp ulike spørsmål på forhånd relatert til problemstillingen din. Allikevel er det viktig du ikke følger intervjuguiden til punkt og prikke. Da kan samtalen bli «låst». Intervjuguiden er der for å huske temaene man skal ta opp. Når man bruker intervjuguiden vil du være engasjert i det intervju personen sier samtidig som du kan følge opp med åpne spørsmål for å skape samtalen. Dermed får du oftere bedre funn. Skal man

stille litt vanskeligere spørsmål er det viktig å bygge opp samtalen med litt mindre spørsmål for å så ta de vanskelige mot slutten av intervjuet så intervjupersonen får varmet opp. Man skal ikke gi ut spørsmålene på forhånd da målet er å ha mest spontane svar fra intervjupersonen (Dalland, 2020, s. 83).

Jeg valgte å dele temaet med intervjuobjektene jeg ville intervju om på forhånd, men ikke sende inn spørsmålene på forhånd av intervjuet. På denne måten ville jeg få frem de mer spontane og ekte svarene. Jeg valgte bevisst å ikke følge intervjuguiden til punkt og prikke. Barnehagelærerne snakket ofte rundt flere av spørsmålene ubevisst og jeg valgte å ikke stoppe dem. På denne måten ble ikke intervjuet så «stivt», men mer en hyggelig samtale som fløt bedre og jeg fikk frem interessante funn i dybden. Jeg hadde også gjort klart oppfølgingsspørsmål for å gå enda mer inn i dybden på hva barnehagelærerne gjør for å løse disse utfordringene jeg intervjuet om. Jeg brukte god tid på alle tre intervjuene. Det var viktig for meg at de fikk en god opplevelse og jeg fikk tid til å skrive ned alle svarene. Ved å ikke bruke bånd opptak, men å notere merket jeg intervjuobjektene følte seg mer komfortable og ikke så «overvåket». Jeg hadde antatt intervjuet ville vare mellom 30- 60 minutter, men alle tre intervjuene varte i ca. 60 minutter.

3.2 Informantene

Kvalitative intervjuer har som hensikt å gå i dybden. Dalland hevder samtaler med en til tre personer gir nok stoff til å besvare en problemstilling (Dalland, 2016, s. 76). Mine funne er basert på de tre intervjuene med barnehagelærere fra tre ulike barnehager. Alle tre informantene var positive fra starten og ville gjerne stille opp til intervju. Informantene er fra ulike kommuner i Norge og hadde ulike alder og fartstid i yrket som barnehagelærer. Intervjuobjektene vil ikke kunne identifiseres verken direkte eller indirekte igjennom bakgrunnsopplysninger. Her er en kort presentasjon av mine informanter:

Informant A: Kvinnelig barnehagelærer i alderen 40-50 år. Jobber i stor kommunal barnehage. Hun har 13 års erfaring i barnehage som pedagogisk leder. Utdannet barnehagelærer med videreutdanning innen veiledning.

Informant B: Kvinnelig barnehagelærer i alderen 50-60 år. Jobber i liten privat foreldre eid barnehage. Jobber som styrer i denne barnehagen og har 18 års erfaring som styrer. Hun har videreutdanning innen fagene nasjonal lederutdannelse, økonomi og juss samt veiledningspedagogikk.

Informant C: Kvinnelig barnehagelærer i alderen 30-40 år. Jobber i stor privat barnehage. Hun har jobbet 16 år i barnehagen som ufaglært assistent før hun videreutdannet seg. Først tok hun fagbrev som barne- og ungdomsarbeider, og siden videre utdanning som barnehagelærer. Hun har jobbet de 2,5 siste årene som pedagogisk leder i samme private barnehage.

4.0 Analyse av mine funn

Mangfold defineres av informantene som bredt og veldig mye, men at det i hovedsak er en forståelse av ulike måter å leve på. Mangfold er både ulike kulturer, ulike livssyn og andre ulikheter blant mennesker i samfunnet. Alle informantene uttrykker en grunnholdning der mangfold i utgangspunktet anerkjennes som noe positivt og en resurs, og ikke tenkes på som en utfordring. Likevel opplever barnehagelærere at utfordringer oppstår i hverdagens praksis.

Jeg skal nå presentere mine hovedfunn i hvilke situasjoner som kan være utfordrende knyttet til mangfold i barnehagen. Funnene er sammenfattet og sortert inn under de tre hoved emnene som jeg på forhånd hadde avgrenset oppgaven til å undersøke; religion og kultur, barn med en funksjonshemming og kjønnsidentitet og pride.

4.1 Utfordringer knyttet til ulike kulturer og religioner

4.1.1 Utfordringer rundt markering av religiøse høytider i barnehagen

Informantene forteller om utfordringer knyttet til informasjon om eller markering av ulike religiøse høytider i barnehagen.

Informant A forteller at foreldre takker ofte nei til å komme inn i barnehagen og fortelle om sin religion og hvordan de for eksempel feirer en høytid. Det kan være en utfordrende situasjon. Da blir informanten usikker på hvorfor foreldre ikke ønsker det. Hun tenker foreldre kan mer om sin religion enn de ansatte. Det oppleves utfordrende når de ansatte skal fortelle om en religiøs tradisjon eller feiring de egentlig ikke har god kunnskap om og ingen erfaring fra. «Så da ender det ofte med at det ikke blir fokus på andre religioner enn Kristendommen» sier informanten. Vi opplever ikke utfordringer rundt feiring av kristne høytider. Foreldre ønsker barna skal delta på disse.

Informant B sier at før i tiden var barnehagen ofte på besøk i den lokale kirka. Hun sier videre at de ansatte i barnehagen har opplevd utfordrende situasjoner når barn ikke får lov av foreldrene til å delta på ulike arrangementer som har et kristent innhold. Barnehagen har derfor nå valgt å slutte med å besøke kirka på grunn av de opplevde at mange barn ikke kunne bli med. Hun forteller videre at barnehagen har dempet religionsfokus generelt. Dette gjelder både i forhold til kristne tradisjoner og andre religioner. Barnehagen velger heller å sette søkelys på at barna skal lære om ulike land. Informanten forteller at hun har opplevd at foreldre ønsker at barna skal bli innlemmet i den norske kulturen, og ikke ønsker å snakke så mye om sin egen kultur og religion. Informanten forteller videre at foreldresamtaler og foreldresamarbeid er noe av det aller viktigste når det kommer til utfordringer rundt hvordan barn skal møte ulike religioner i barnehagens hverdag.

Informant C sier «Det kan være utfordrende og vanskelig å personlig skulle dekke alt av kulturer og religioner. Personalet har ikke alltid nok kunnskap om dette.» Dermed blir det lettere å løse dette ved å gå på besøk i de ulike «kirkene» rundt om i byen. Barnehagen besøker ulike kirker, moskeer og ulike religiøse bygg med de eldste barna i barnehagen. Informanten legger vekt på at de ikke ferier ulike religiøse høytider i barnehagen, men forteller og lærer videre til barna faktakunnskap om ulike religioner når de besøker ulike gudshus. «Det har blitt mindre markering av kristne høytider. På den måten slipper vi å lage alternative opplegg og dele barnegruppa i to.» Informanten sier det viktigste rundt utfordringer er å snakke og avklare med foreldrene hva de ønsker og tenker.

4.2 utfordringer knyttet til ulikt funksjonsnivå

4.2.1 Mindre attraktiv som lekekamerat

Alle informantene forteller om at de opplever utfordrende situasjoner når barn med funksjonsnedsettelse ikke blir invitert inn i leken.

Informant A sier det kan være utfordrende når et barn ikke følger den normale utviklingen, og dermed trenger tett oppfølging. Barn med utviklingshemming blir ikke alltid med i leken. Disse barna trenger ofte hjelp til å komme inn i leken da det ikke alltid skjer automatisk. Hun mener det er viktig å snakke med barnegruppa om utviklingshemmingen. Hun forsetter med å si at når barna spør og lurere, er det helt greit å svare rett frem. Som barnehagelærere vil vi vise at alle barn er en del av felleskapet vårt samtidig synliggjøre at vi er ulike.

Informant B forteller det kan oppstå utfordrende situasjoner i leken hvis barn med en utviklingshemming ikke har utviklet et språk som er alderstypisk. Misforståelser oppstår, barnet klarer ikke uttrykke sine forslag og ønsker i leken, og aggresjon og sinne oppstår. Dette medfører utfordringer fordi disse barna ikke blir valgt som lekekamerater. «Andre blir valgt først. Det er sårt å se på. Vi ønsker jo at leken skal ha rom for alle.»

Informant C forteller om barn som har en funksjonshemming og i tillegg har aggresjonsproblemer er den største utfordringen. Dette gjør at barnet ofte havner i situasjoner der barnegruppa ønsker barnet ut av gruppa. Informanten forteller at det er en utfordring å vite hvor mye man skal fortelle de andre barna i barnegruppa om utviklingshemmingen til et barn. Hun sier man nødvendigvis ikke trenger å sette alt for stort fokus på det funksjonshemmede barnet ved å ha samlingsstund å forklare hva barnet «feiler» foran alle. Hun sier det ikke skal være nødvendig, men at barnet heller skal bli integrert som en naturlig del som alle andre. Hun mener det er viktig at personalet legger til rette for å skape felles opplevelser med de andre barna i avdelingen.

4.3 utfordringer knyttet til kjønnsidentitet og markering av pride

4.3.1 Bevisstgjøring av språk og holdninger hos de ansatte

To av tre barnehagelærere sier at språket og holdninger i møte med barna i barnehagen kan være utfordrende når det gjelder å fremme mangfold knyttet til kjønnsidentitet.

Informant A sier at hun ikke opplever utfordrende situasjoner rundt kjønnsidentitet. «Barnehagen anerkjenner at gutter er gutter og liker mer fysisk lek enn jenter. Jenter er jenter og de liker ofte dukker og andre leker enn guttene.» Informanten sier barnehagen legger til rette for at jenter skal få lov til å leke med jenteleker og gutter med gutteleker. Hun hevder barnehagen behandler begge kjønn likt og alle kan være med å leke med alt, hvis de vil.

Informant B sier den største utfordringen rundt kjønnsforskjeller er å være bevisst sin egen holdning til kjønn og måten man snakker og formulerer seg på. Hun tar seg selv i å glemme seg ved måten hun snakker til barn på. Hun viser til en episode der en gutt på 5 år sa han var forelsket. Informanten sier hun tok seg selv i å spør «Hvem er ho da?». Hun sier i denne situasjonen burde man heller ha stilt et mer åpent spørsmål tilbake som «Hvem er det du er forelsket i?». Hun mener det er viktigste er å snakke åpent om kjønn og reflektere over hvordan vi legger til rette for lek for alle i barnehagen ut fra personlighet og interesser, ikke ut fra kjønn.

Informant C sier at den største utfordringen er språket og hvordan de ansatte ordlegger seg i hverdagen. Informanten foreller at personalet i barnehagen prøver å ikke si «brannmenn og politimenn». I stedet øver de seg på å bruke kjønnsnøytrale begreper som «brannkonstabel og politikonstabel». Hun forteller de ansatte gjorde et forsøk og bevisst fjernet alle «jenteleker» og «gutteleker» i en uke. Barnehagen la frem materiell som papp ekser, plastikk kopper, matvarer osv. som er kjønnsnøytrale leker i stedet. Dette ble en «hit» og resulterte i jentene og guttene lekte mer sammen. Informanten forteller om en annen utfordrende situasjon. For noen år siden var det en pappa som «klikka» da han skulle hente sin sønn i barnehagen. Sønnen kom løpende

ut i garderoben med en prinsessekjole på seg. Gutten hadde lekt rollespill og var strålende fornøyd. Det var ikke faren. Han ble rasende og gav klar beskjed om at sønnen ikke fikk lov til å leke ikledd kjoler. Personalet godtok dette. «Det hadde vi nok håndtert på en annen måte i dag.»

4.3.2 utfordringer rundt markering av pride

Jeg fant at det er stor uenighet blant de ansatte i barnehagene om pride er noe som skal markeres av og i barnehagen, eller ikke. Uenighetene bunner i personlige holdninger og verdier blant de ansatte. Diskusjonene i personalgruppa har vært utfordrende situasjoner. Jeg fant at to av tre barnehager i dag markerer pride i barnehagen, tross de utfordrende situasjonene det har medført.

Informant A forteller at barnehagen ikke feirer pride. Informanten forteller de ansatte har hatt mange uformelle diskusjoner om en eventuell markere pride i barnehagen. Personlig ser ikke informant poenget i å snakke om pride for 1-3 åringene. Hun sier at siden hun som pedagogisk leder ikke ønsket å markere pride i barnehagen, trumfet hun igjennom sitt syn og fikk markeringen som kollegaer hadde planlagt avlyst. Likevel fikk personalet igjennom at de skulle markere mangfold i barnehagen gjennom et alternativt arrangement. Dette ville informant heller ikke støtte. Hun mener samtidig det er viktig å fremme mangold på generell basis i hverdagen.

Informant B forteller at barnehagen markerer pride. Informanten sier det har vært utfordrende situasjoner da barnehagen skulle markere pride første gangen i 2019. Under markeringen hang barnehagen opp pride-flagg. De ansatte hang også opp mangfolds plakater som hadde en fremstilling av ulike familieformer i det norske samfunn. Det oppsto store diskusjoner i møte for pedagogiske ledere grunnet personlige holdninger. Noen barnehagelærere var helt uenig i at barnehagen skulle markere pride, andre tok det som en selvfølge. Saken ble tatt opp på styremøtet, og det enstemmig vedtak om at pride skulle markeres i barnehagen. Informanten forteller hun sendte ut skriv til foreldrene om hvordan og hvorfor barnehagen kom til å markere pride. Barnehagen fikk kun positiv respons av foreldre. Barnehagen har markert pride siden.

Informant C sier at barnehagen markerer pride i barnehagen. Hun forteller det har vært utfordrende situasjoner rundt pride i personalgruppen ved oppstarten av dette for flere år siden. Dette hadde bakgrunn i ulike personlige holdninger blant de ansatte. Flere barnehagelærere mente det var en privat sak som foreldre burde velge om de ville eller ikke vie oppmerksomhet. Da fikk de eventuelt ta opp temaet hjemme. I dag markerer barnehagen pride og får mange positive tilbakemeldinger fra foreldre.

5.0 Drøfting

5.1 Markering av religiøse høytider

Jeg fant at to av informantene fortalte om utfordringer ved markering av tradisjonelle kristne høytider. Utfordringene var knyttet til for eksempel julesamlinger i barnehagens lokaler og besøk i kirka. Ikke alle foreldre lar barna delta på dette og de ansatte måtte da legge til rette for alternative opplegg og dele barnegruppa. Dette ble etter hvert krevende, og barnegruppa fikk ikke en samlet opplevelse. Barnehagene gikk mer og mer bort fra slike markeringer. Barnehagen velger bort slike markeringer for å erstatte disse med aktiviteter som alle barn kan være med på samtidig. Det er en fin tanke med tanke på å legge til rette for felles opplevelser i barnegruppa. Samtidig er det feil i forhold til mandatet som er gitt barnehagen. Rammeplanen er tydelig på at det er barnehagens oppgave å la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 35). Når barnehagene velger bort slike markeringer, mister barn kjennskap til og kunnskap om norske juletradisjoner. Barnehagelærers valg av å velge bort kirkebesøk og tradisjonelle samlinger knyttet til norske høytider er i strid med Rammeplanens bestemmelse.

Norge er et flerkulturelt land. I 2021 er andel minoritetsspråklige barn i barnehage er i snitt 19,3 % ifølge statistisk sentralbyrå. Det vil si at den norske barnehagen er flerkulturell (Statistikk sentralbyrå, 2021). I mine funn har jeg også sett det kan oppstå utfordringer rundt kjennskap til

og markering av andre religioner og religiøse høytider. utfordringene grunner både i mangel på kompetanse i personalgruppa og foreldrene som ikke ønsker å bidra eller ha fokus på egen religion. Foreldre vil gjerne ikke «være til bry» og fortelle om sin egen religion eller de ønsker at barna skal få kunnskap om norske tradisjoner.

Gjervand er opptatt av at barnehagen må møte utfordringer og uorden mangfold og tåle at ikke det er så enkelt (Gjervand, 2006, s.11). Da er det ikke et godt alternativ å ikke gi barna kjennskap til andre religioner eller slutte å markere kristne høytider i barnehagen. Barnehagelærere bør planlegge og jobbe bevisst med hvordan de i løpet av et år i barnehagen skal legge til rette aktiviteter for at barn skal få kjennskap til og kunnskap om ulike religioner, tradisjoner og høytider. Det er deres jobb å ta med dette emnet i årshjulet til barnehagens arbeid og gjennomføre det i praksis. Temaet «ulike kulturer og religioner» må ikke bli noe som går i glemmeboka for det er en enkel løsning på utfordringen. Ulike kulturer og religioner må løftes opp og settes på dagsorden. Barnehagelærere må være faglig oppdatert og være bevisst dette temaet som en del av sin arbeidsoppgave. Rammeplanen er tydelig på at barn i barnehagen skal lære mer enn om andre kulturer og høytider enn faktakunnskap om ulike land. Informantene legger vekt på at det er viktig å ha et godt foreldresamarbeid. Barnehagen skal informere alle foreldrene om hva som skal skje i barnehagen rundt høytider, så foreldrene og barnet er bevisst på dette og selv kan ta et valg om de vil delta eller ikke (Glaser, 2018, s.72). Hvis barnehagelæreren bruker god tid på informasjonen, og samtidig fletter inn informasjon om hva Rammeplanen sier barnehagen skal legge til rett for, så vil foreldre få kunnskap som vil føre til at foreldre tar valg som lar barna delta på flere aktiviteter knyttet til tradisjoner og høytider både i kristendommen og andre religioner. Barnehagelærere må planlegging godt og informere og involvere foreldre i dette. Det vil gi alle barna i barnegruppa mulighet til å få kjennskap til ulike religioner og religiøse høytider.

5.2 Mindre attraktiv som lekekamerat

En stor utfordring i barnehagene var at barn som har nedsatt funksjonsnivå ikke alltid blir prioritert som lekekamerat. Manglende språklig kompetanse kan resultere i et aggressivt uttrykk og barnet blir ekskludert fra leken også av den grunn. I mine funn mener barnehagelærerne det er viktig å snakke om barna med funksjonshemming og ikke lage det et tabu. Barn spør og lurer,

og det er helt greit svare. Mørland er opptatt av at det ikke er nødvendig å gi så mye informasjon og ha så mye fokus på et barns funksjonsnedsettelse. Dette vil skape enda større søkelys på funksjonsnedsettelsen til barnet (Mørland, 2008, s. 13). Informantene sier at de vil vise og arbeide for at barn med funksjonshemminger er en del av felleskapet selv om vi er litt ulike. Barnehagelærere må være bevisst sin rolle som rollemodell i dette holdningsarbeidet. Barnehagelærere må arbeide for at barnet skal bli integrert som en naturlig del i leken. Barnehagelærere må derfor være bevissthet rundt hvilken informasjon gis og hvordan denne informasjonen gis. Barnehagelærer må tenke nøye gjennom hvilken informasjon om funksjonsnedsettelsen som er hensiktsmessig å gi videre. Informantene forteller om ulike holdninger og måter man tilpasser seg funksjonsnedsettinger i barnehagen. Mørland mener det viktigste med holdningene til barnehagelærere er man ikke skal reagere på de to ytterpunktene; Fokuserer alt for mye på funksjonsnedsettingen og gjøre barnet «stakkarslig», men heller ikke ignorere barnet helt og late som det er helt normalt. Det er viktig man finner balansen i ytterpunktene. Alle barn skal møtes med verdighet, og den enkelte er en del av barnegruppen (Mørland, 2008, s.8 -9).

Lov om barnehage sier at barnehage skal ivareta barns behov for lek (Barnehageloven, 2006, § 1). Det er barnehagelærerens oppgave å bruke sin kompetanse til å hjelpe barnet i denne utfordrende situasjonen. For å bidra til inkluderingen hos barn er informantene enige om at dette krever dyktige personal og kompetanse. Dette støttes opp av Røkenes og Hansen som skriver som barnehagelærer er holdningene og relasjonene vi har helt avgjørende for arbeidet med barn med ulike funksjonsnedsettelser. Alle barnehagelærere må ha relasjonskompetansen, som er en viktig del av den faglige kompetansen (Røkenes & Hanssen, 2006, sitert i Mørland 2008, s. 36). Relasjonskompetansen understrekes også i Rammeplanen (Mørland, 2006, s. 36). Barnehagelærers relasjonskompetanse er helt avgjørende for at det funksjonshemmede barnet skal føle seg trygg og bli integrert på best mulig måte. Det er barnehagelærerens oppgave å bruke sin relasjonskompetanse til å lære barn med en funksjonsnedsettelse hvordan leken fungerer, og hva spillereglene er. En barnehagelærer må være en aktiv støtte inn i leken og legge til rette for at barnet blir en attraktiv lekekamerat.

5.3 Kjønnforskjeller, språk og holdninger

En av de største utfordringene rundt kjønnforskjeller er at barnehagelærere må være bevisst sitt eget språk i møte med barna i hverdagen. Det å være bevisst at farger, leker, yrker ikke hører til et spesielt kjønn, men er knyttet opp mot individuelle behov og interesser er viktig. En av informantene sier barnehagen anerkjenner at gutter er gutter og liker mer fysisk lek enn jenter. Jenter er jenter og de liker ofte dukker og andre leker enn guttene. Informanten sier barnehagen kan legge til rette for begge kjønn slik at jenter kan leke med jenteleker og gutter med gutteleker. Hun hevder barnehagen behandler alle likt og alle kan være med å leke med alt hvis de vil. Ifølge Larsen & Slåtten betyr like muligheter at vi må tilpasse oss de ulike behovene til kjønnene. Det kan bety å behandle kjønn ulikt. Derfor må barnehagen heller ikke være helt kjønnsnøytral. Dette kan påvirke barna til det negative og det kan oppstå forvirring (Larsen & Slåtten, 2019, s. 73).

En av informanten forteller om hvordan barnehagen bevisst har gått inn for å kjønnsnøytrale leker, og utfordret guttene og jentene til å leke med leker de normalt sett ikke leker med. Dette kan knyttes med Larsen & Slåtten sin teori om at det er positivt å oppfordre og utfordre barna til å leke med noe de nødvendigvis ikke alltid leker med. Mange gutter har behov for å komme inn i lek med mer omsorg og intimitet. Jenter har ofte behov for å bli mer tydelige i sine ønsker og behov. Larsen & Slåtten mener kjønnsidentitet ikke jobbes kun med en liten periode, men det blir en del av hverdagen over tid (Larsen & Slåtten, 2019, s. 73-74). Barnehagelærere må være bevisst sine egne holdninger og sitt eget språk i møte med barn og kjønnforskjeller. Informantene mener alle barn skal ha like muligheter i leken, uansett kjønn. Dette støttes opp under rammeplanen. I rammeplanen for barnehagen står det at barnehagen skal fremme likeverd og likestilling: «Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.10). Barnehager være åpne for variasjon i lek uten å begrense. For eksempel har vi lett for å si til guttene «Hvem vil leke pirater». Dette kan begrense for jentene som vil være med og kan føre til at noen kan føle seg utenfor. Åpner vi opp for at alle barn kan komme inn i leken, uansett kjønn bidrar vi til at alle barn skal bli trygge på seg selv og finne sin plass. Det er det viktig at barnehagen er en åpen barnehage som er bevisst på

ordforrådet sitt til å bli en mest mulig inkluderende barnehage for all type barn. Barn skal få lov å leke med akkurat hva og hvem de vil uansett kjønn.

5.4 Markering av pride i barnehagen

En av de største utfordringene i barnehagen er uenighetene i personalgruppa om pride skal markeres eller ikke i barnehagen. Diskusjonene i personalgruppa i forkant viser seg å være utfordrende situasjoner i seg selv. Uenighetene grunner i ulike personlige holdninger knyttet til homofili. Det kan oppleves som utfordrende når markering av pride ikke er direkte fremhevet i lovverket. Rammeplanen sier at mangfold skal fremmes og ses på som en ressurs i barnehagen. Barnehagen skal sette søkelys på respekt for menneskeverd. Barna skal også få oppleve at det finnes ulike måter å tenke, handle og leve på. Barnehagen skal bidra til at alle barn blir sett og anerkjent for den de er og synliggjøre alle barn for den enkeltes verdi i felleskapet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11-12). Barnehagelærere må møte utfordringene rundt en eventuell markering av pride i barnehagen med å diskutere temaet i forkant. De ansatte må avklare hva pride er og hvorfor og hvordan evt. pride skal markeres i barnehagen. Denne diskusjonen må komme slik at barnehagen står samlet og trygt i sin avgjørelse.

Informantene forteller om erfaring med foreldre i barnehagen som er lesbiske. Dette støttes opp av statistisk sentralbyråets målinger fra 2019 som sier det er 1305 barn i alderen 0-17 som lever med likekjønnede foreldre. Larsen og Slåtten hevder barnehagelærere møter flere barn som lever i ulike familieformer. Derfor er det viktig å ha god kunnskap og riktige holdninger ovenfor LHBT familier. Som barnehagelærer skal man ha åpent sinn og still åpne spørsmål, så familien og barnet kan selv fortelle om sin egen familie (Larsen & Slåtten, 2019, s.172). Et godt foreldresamarbeid er med på å utgjøre helheten i barnets liv og har stor påvirkning på oppveksten. Samarbeidet mellom foreldre og barnehagen kan både påvirke barnets trivsel, utviklingen og læringen til barnet (Drugli & Onsøien, 2010, sitert i Glaser, 2018, S23-24).

Rammeplanen sier at «Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11). Dette tilsier at alle barnehager skal ha rom og åpenhet for alle typer familier uansett seksuell legning.

Barnehagen har ansvar for både barn og foreldre i LBHT samfunnet også blir respektert og inkludert inn felleskapet. Barnehagelærere må arbeide med å anerkjenne og synliggjøre ulike familieformer. Det er ikke «på valg». Barnehager som velger bort å synliggjøre og respektere LBHT foreldre gjør ikke jobben sin. Dette skal fremmes både for barnet som bor sammen med to foreldre av samme kjønn, synliggjøres for alle barn i barnehagen, for alle foresatte og ikke minst for alle ansatte. Disse ulike familietyperne kan bli snakket om i samlingsstunder og vises på plakater for å skape en åpenhet om og respekt for mangfold også gjennom ulike familieformer. Som Kong Harald sier så fint om Norge som land og nasjon; «Nordmenn er jenter som er glad i jenter, gutter som er glad i gutter, jenter og gutter som er glad i hverandre» (Det norske kongehus, 2016). Kanskje er det barn i barnegruppa som på sikt oppdager at han eller hun blir tiltrukket av det samme kjønn. Da er det viktig at barnet har opplevd anerkjennelse og respekt for det allerede i barnehagen.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg stilt spørsmålet: **«I hvilke situasjoner opplever barnehagelærere at det er utfordrende å fremme mangfold i barnehagen?»** Jeg har avgrenset oppgaven til å ta for seg mangfold knyttet til tre temaer i barnehagen. I teoridelen gjorde jeg rede for relevant teori og lovverk som jeg kan belyse problemstillingen ut ifra. Hoveddelen av teorien er hentet fra Larsen & Slåtten (2019).

Etter begrepsavklaringer og teoridel har jeg gjort rede for intervju som metode. Transkribering av intervjuene førte til at jeg kunne sammenligne svar og presentere funn. Mine funn valgte jeg å presentere sortert inn under de tre temaene jeg har valgt å ha fokus på; kultur og religioner, barn med funksjonshemming og kjønnsidentitet og pride. Jeg fant at barnehagelærere opplever utfordringer rundt markering av religiøse høytider i barnehagen. Jeg fant også at barnehagelærerne opplever utfordrende situasjoner når barn med en funksjonsnedsettelse ikke blir valgt som lekekamerat i hverdagen. Det kan også by på utfordrende situasjoner når de ansatte ikke er bevisst sitt språk og sine holdninger i forhold til barns kjønnsidentitet i barnehagen. Til slutt fant jeg at spørsmålet om markering av pride i barnehagen skaper

utfordrende diskusjoner i personalgruppa. Videre i oppgaven drøftet jeg mine funn opp mot teorien jeg har presentert. Barnehagelærere må være bevisst sine holdninger, arbeide aktivt etter rammeplanenes retningslinjer og jobbe for et godt og åpent samarbeid med foreldre. Bevisshet rundt dette vil føre til at barnehagelærere vil kunne møte utfordrende situasjoner knyttet til mangfold på en god måte og mangfold vil være en ressurs i barnehagen.

Litteraturliste

- Barnehageloven. (2006). *Lov om barnehager* (LOV -2005-06-17-64).
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>,
- Boysen, B. (1995). *Å leke og leve med et funksjonshemmet småbarn*. Ad Notam Gyldendal
- Dalland, O. (2016). *Metode og oppgaveskriving* (utg. 6) Gyldendal
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (utg. 7). Gyldendal
- Det norske kongehus (2021, 16.11) Hagefest i Slottsparken: Velkomsttale,
<https://www.kongehuset.no/tale.html?tid=137662&sek=26947>
- Gjervan, M. (red). (2006). *Temahefte om språklig og kulturelt mangfold*.
Kunnskapsdepartementet
- Glaser, V. (2018) *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (utg.2).
Universitetsforlaget
- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling. Muntlig og skriftlig*. (utg. 4). Universitetsforlaget
- Kunnskapsdepartementet (2021, 17.12) *Kjønn og likestilling*. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/film-kjonn-og-likestilling/>
- Larsen, A.K. & Slåtten, M.V. (2019) *En bok om oppvekst* (utg. 5). Fagbokforlaget.
- Mørland, B. (red). (2008) *Temahefte om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen*.
Kunnskapsdepartementet
- Oslo kommune (12.12.2021). *Mangfold og inkludering*.
(<https://www.oslo.kommune.no/oxlo/om-mangfoldsledelse/hva-mener-vi-med-mangfold-og-inkludering/#gref>, 12.12.2021).
- Statistisk sentralbyrå (2021, 13.12.) *Innvandring og innvandrere*.
<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>
- Statistisk sentralbyrå (2021, 27.12.) *Familie, foreldreskap og barn*.
<https://www.bufdir.no/Statistikk-og-analyse/lhbtqi/Barn-oppvekst-og-familie/>

Trettebergstuen, A. & Nylund, B. (2017) *Homo, For deg som er, Lurer på om du er eller har lyst til å bli homo. Eller for deg som bare lurer på hvordan disse homogreiene funker* (utg.1). Pitchforlag.

Intervjuguide

Hvem er du?

- Kan du fortelle litt om deg selv og hvor lenge du har jobbet i barnehage?
- Hvilken stilling har du nå?
- Hvilken utdanning har du?

Informasjon om barnehagen du arbeider i nå

- Avdelinger, antall barn, hvor mange nasjonaliteter er representert, hvor mange ansatte er dere
- Hva er barnehagens satsingsområde?

Temaet MANGFOLD

- Hva legger du i begrepet MANGFOLD i forhold til arbeidet i barnehagen?
- Hvordan arbeider barnehagen for å fremme mangfold i forhold til ulike kulturer og religioner?
- Har du opplevd at det kan være utfordrende å fremme mangfold i forbindelse med kultur og religion?
- Hvordan arbeidet dere for å møte denne utfordringen?
- Hvordan arbeider barnehagen for å fremme mangfold i forhold til barn med nedsatt funksjonsevne eller en utviklingshemming?
- Har du opplevd situasjoner der det ble utfordrende å fremme mangfold i forbindelse med inkludering av barn med nedsatt funksjonsevne eller en utviklingshemming?
- Hvordan arbeidet dere for å møte denne utfordringen?
- Hvordan arbeider barnehagen med å fremme mangfold i forhold til kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk?
- Har du opplevd situasjoner der det ble utfordrende å fremme mangfold i forbindelse med kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk?
- Hvordan arbeidet dere for å møte denne utfordringen?

- Hva tenker du om å evt. markere Pride i barnehagen? Har dere gjort det? Hvorfor/hvorfor ikke?

Refleksjon i personalgruppa

- Drøfter personalet barnehagens arbeid med mangfold i personalgruppa?
Hvordan gjøres i så fall dette?
- Drøfter personalet utfordringer knyttet til mangfold i barnegruppa?
Hvordan gjøres i så fall dette?

Hva er etter din mening det viktigste når det gjelder å fremme mangfold i barnehagen?

Hva er etter din mening det mest utfordrende med å fremme mangfold i barnehagen?

Vil du bli intervjuet vedrørende en bacheloroppgave om mangfold?

I dette skrivet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke i hvilke situasjoner opplever barnehagelæreren at det er utfordrende å fremme mangfold i barnehagen.

Jeg vil sette lys på ulike sider av mangfold og hvor stort det er. Jeg vil også sette lys på hvordan vi kan jobbe med dette i barnehagen på best mulig måte.

Intervjuet vil bestå av ca 15 spørsmål, og vil vare i maks 60 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Prosjektdeltaker vil motta en intervjuguide med forskningsspørsmålene i oppstart ved intervjuet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta pga du er en barnehage lærer som har jobbet lenge i barnehage. Jeg vet dette er en er dyktig og reflektert barnehagelærer i arbeidet sitt som jeg har tillitt til.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks 60 min. Jeg vil stille spørsmål fra intervju guide jeg har skrevet klar på forhånd. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker som barnehagelærer om hva som kan bli utfordringer rundt mangfold i barnehagen. Jeg vil ta notater fra intervjuet vårt som jeg kan bruke til bachelor oppgaven min om mangfold.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder, prosjektgruppe og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes **04.01.2022**. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved student Live Brøvig Grundetjern
- email: Livebg@yahoo.com
- Telefon nr: 94172322

Med vennlig hilsen

Live Brøvig Grundetjern

SAMTYKKEERKLÆRING

Tilpass avkryssingsboksene etter hva som er aktuelt i ditt prosjekt. Det er mulig å bruke punkter i stedet for avkryssingsbokser.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om intervju om mangfold til bachelor oppgave og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 06.01.2022

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....

.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

(Original til studenten- som tar vare på den, kopi av alle tre sidene gis til prosjektdeltakeren.